

in krotki postanejo. Privadijo naj se, postavim, da si dajo svoje noge vzdigovati in na-nje terkat, kakor če bi jih hotel kdo podkovati. Tepsti, dražiti jih nikakor ne! Iz tega se navzamejo marsikterih nemarnost, ktere storé, da niso konji prihodnji za nobeno rabo ali da se le težko odvadijo upornosti.

V drugem letu se znajo konji že ujzde vaditi. Zdaj potrebujejo že več piče, in če se jim razun dobrega sená, kolikor ga potrebujejo, vsaki dan še 6 funtov (1 masel) ovsa dá, bodo beržeje rastli. Poleti se jim zna namesti sená presna zelenjava (trava, nemška detelja) dajati; pa oves se ne smé opustiti, če hočeš, da boš dobre in terdne konje zredil.

Po drugem letu se znajo mladi žrebički že rezati dati, in to naj se godí v toplejem letnem času, toda ne v preveliki vročini.

V tretjem letu se privaja konjič že konjske oprave (širanja), majhnega dela, saj za vadbo, potem snaženja s štrigljem in kertačami. Ta čas naj bolj rastejo in obilne piče jim ne smé manjkati. Zdaj je tudi čas jim kopita spodrezovati; kar se mora v začetku prav lepo ravnati.

Za delo se zamorejo tako mladi konji samo z veliko previdnostjo rabiti, in gledati se mora vselej na njih moč, na tla, kakošne da so, in na poti.

V goratih krajih in kjer se dá zemlja težko obdelovati, naj se še le v četrtem letu rabijo.

V začetku se pripravljajo k staremu konju le malo ur na dan v prazen ali pa le malo obložen voz. Ko so se navadili voz pokojno voziti, naj se vprežejo v brano in nazadnje v plug.

Nikoli pa ne smejo tako dolgo delati, da bi se utrudili.

Če je več dela, jih je že podkovati treba, posebno v goratih krajih, na kamnitih, gorastih cestah. V pešenih krajih jih v tej starosti še ni treba kovati.

Perva podkova bodi lahka in brez štol, in nikjer naj ne moli čez kopito.

Kadar se delati vadijo, je treba vselej na dobro opravo gledati, ker se mehka, občutljiva koža lahko rani in najmanjše otiske lahko otekljine, ture in žule naredé.

Mladih kónj ni vedno s plahtami itd. pokritih imeti, ker preveč občutljivi postanejo in jim vsako najmanjše prehlajenje škoduje in mehkužni postanejo.

Kdor bo te predpise dostojno spolnoval, bo žrebeta, ktere mu dobro zbrane kobile storé, v lepe, zdrave, terdne in drage konje zredil, in kar bo za rejo izdajal, mu bo dobrota kónj in večja cena tajistih gotovo obilno povernila.

Varite se z žerjavico hiše greti!

Vremenski preroki jo bojo menda letos dobro zadel: kakor se kaže, bo zima huda. Utegnila bi se tedaj marsiktera nesreča po žerjavici primeriti, če se v zaperto hišo (sobo) vzame, da bi se ž njo sogrela. Predvčeranjem ponoči bi bile v neki ljubljanski gostivnici dve dekli, ki ste žerjavice seboj v sobo vzele, da bi jo pogrele, in se potem spat podale, kmalo ob življenje prišle. Že ju je ogljeni puh skor zadušil; k sreči pa je neko popotnico, ki je s svojo družino v ti gostivnici čez noč ostala, šipati začelo, da je šla hišno klicat, da bi ji kamiljčnega čaja skuhala. Ona pride v to sobo, ki ni bila zaklenjena, pa težak zrak se ji vleže berž na persi, in vidi obé ženski v smertni nevarnosti. Berž zažene hrup po hiši, da se pride skor že zadušenima na pomoč.

Naj bi bila ta žalostna prigodba ljudem nova priča, kako nevarno je v zapertih sobah se greti s

žerjavico, ktera, da more ogenj tléti, povzije vés življe iz zraka, da ga potem nič več ni za sopenje človeško; že samo to zaduši človeka, če tudi se žerjavica nič ne kadi in nič dima ni.

Naj bi ponavljali ta poduk vsi duhovni in šolski učitelji ljudém po kmetih in mestih vsako zimo, da tako marsiktero življenje varujejo gotove pogube.

Natoroznansko-zgodovinske drobtinčice.

Od čveterih sladčic grenjkega človeškega življenja.

Sladkor (cuker), kava (kofè), čaj (tê) in čokolada so tiste čvetero imenitne sladčice, kterih se povzije silno veliko po svetu in po kterih hrepení možki in ženski spol. Mikavno bi utegnili biti, kaj več od njih vediti. Če sladkor gospoduje povsod, zamoremo rêci, da čaj gospoduje posebno na Rusovskem, Angležkem in Holandskem, kava na Švedskem, Nemškem in v našem cesarstvu, čokolada na Španjskem, Laškem, Francozkem.

Polovica vsega ljudstva, kar ga je na svetu, tedaj okoli 500 milijonov, pije čaj. Na Kitajskem (v Kini) pridelujejo vsako leto na kakih 5 milijonih oralih zemlje čez 20 mil. funtov suhega perja tiste rastline, iz ktere se kuha čaj. V Kini so nek že v 3. stoletji začeli čaj piti; v 6. ga je že vse skozi in skozi pilo. V začetku 7. stoletja je prišel v Evropo; v letu 1664 si je angležko-izhodnoindiška tovaršija še v veliko čast štela, da je mógla kraljici angležki 2 funta čaja v dar prinesiti.

Kavo so pili v Abisinii (v Afriki) že v starodavnih časih, v Perzijo je prišla že leta 875, v začetku 15. stoletja pa iz Abisinije v Arabijo; v sredi 16. stoletja so jo pôpi v Carigradu prepovedovali; leta 1652 je bila v Londonu perva kavarnica napravljena, kmali potem v Parizu, veliko pozneje na Dunaji; kralj pruski Friderik Vilhelm je vožnjo kave v svoje kraljestvo obložil z davkom (colom), da bi s tem zabranil to pijačo. Sedaj pije kavo čez 100 milijonov ljudi. Pred kakimi 10 leti se je je vsako leto v Evropi popilo blizo 168 milijonov funtov, sedaj se je popije čez 2 milijona centov. Okoli 6 milijonov centov se je pa sedaj vsako leto pridelal po vsem svetu.

Čokolado so našli Španjci že v Meksiki (v Ameriki), kjer jo pijó, kar pomni; iz Meksike so jo Španjci prinesli leta 1520 v Evropo. Sedaj jo popije okoli 50 milijonov ljudi čez leto blizo 100 milijonov funtov.

Sladkora iz sladkornega terstja se po vsem svetu pridelal na leto kakih 45 milijonov centov. Leta 1736 se ga je v vsi Evropi povzilo le blizo 3 milijone centov; sto let pozneje pa že 5krat več. Sladkora, ki so ga iz pese začeli v 2. polovici preteklega stoletja delati, se pridelal v Evropi sedaj na leto blizo 362 milijonov funtov: na Rusovskem ga naredé v 300 fabrikah blizo 70 milijonov funtov, na Francozkem v 334 fabrikah 150 milijonov, v colnih državah v 237 fabrikah 130 mil., v Belgii v 80 fabrikah 12 mil. funtov, v našem cesarstvu pa v več fabrikah, kterih ena ga na leto okoli 106.000 funtov naredí.

Za poduk in kratek čas.

Hafedove sanje ali narobe svet.

Po angležkem spisal Jeriša.

Na obnožji ene onih velikanških gór v Azii, ki dvigajo svoje glave tako visoko nad oblake, da človeško oko ni še vidilo njih temena, je stala proti vzhodu prijazna koč. Gorski potoček je šumel na severni strani; naravnost pred njo se je prostirala zelena ravnina, po kateri je urna gazela skakljala; proti jugu sta ležala vert in oljski gaj,

napolnjena z vsakimi cvetlinami in vsakoverstnim sadjem, ki ga vzhodno sonce zori; zadaj, proti zahodu, se je večna gora dvigala.

Tukaj so bile šetališča, da nikjer takošne; tukaj vabile sence, nasmehljavale se ti sadje, da nikjer tako. Na nobeno mesto ni sonce obilneje svojega blagoslova razlivalo; ni bilo kraja, da bi ga bili lunni žarki mileje obsevali, ne bivališča na celem vzhodu, ki bi jih bile lahne krila večernih sapic milejše opihljavale. Volkovega tuljenja ni bilo nikdar tu slišati, zvita lisica ni nadlegovala, kačjega sikanja čuti ni bilo.

V tej koči je prebival Hafed, srečen starček. On sam je postavil kočo, on je ozaljšal to mesto; in tukaj je delj od petdeset let prebival.

Celi ta čas ni sonce nikdar pozabilo vsaki dan ga obiskati; žetev ni nikdar odpovedala, kuga nikdar ni morila, in gorski ptoček nikdar ni usahnil. Žena njegove mladosti je še živela v veselje mu in blagor, in njegovemu sinu in hčerki njegovi v celi deželi bilo ni para. Noben mladenec ni znal krotiti konja, metati kopja, loviti leva ali družbe razveselovati, kakor njegov sin. Ni bilo princesinje tako lepe in popolnoma, kakor je bila hčerka njegova.

Al kdo more zemsko srečo zavarovati!

V enem tednu je bil Hafed lišen vsega tega veselja. Njegova žena je šla gledat novega belega pava, ktereja je neki sosed, ki je miljo deleč od njih v klancu stanoval, ravno domú prinesel. Prehladi se, vročnica pristopi, in ko nazaj pride, vidi Hafed, da ji je umreti. Preden sta dva dneva prešla, stal je stari mož ob njenem odpertem grobu. Dolgo je stermel, in zadnjič nesterpljivo zaklical: „Zagrabite, zagrebite mi edino ženo, ki sem jo kedaj ljubil!“

Sin in hčerka sta prišla od maternega pogreba trudna in boleha. Dojnica jima, kakor misli, prosto zdravilo podá. V malo urah se je pa pokazalo, da jima je strupa dala. Oj, nova žalost! Po nju je bilo. Pokopal ju je v globok grob, in podoba je bila, ko da bi bil v isti grob z njima vred tudi svoj um in svojo véro zakopal. Ruval si je svoje sive lasé, preklinjal je luč dneva, ter želel, da bi se luna v kri premenila; in verh vsega je dokazoval, da so zakoni, ki jih je Bog postavil, narobe, brez hasni in slabši od nobenih. Želel je, da bi gol primerek, golo naključje svet vladalo. Ker je bila pa ta želja brezupna, želel je dalje, da bi po svoji smerti prišel v svet, kjer bi nikakega Boga ne bilo, ki bi zakone dajal. Preklinjal in zaničeval je modrost Božjo v vladanji tega sveta, dokazovaje, da so njegovi nameni slabši od nobenih, in da bi mnogo bolje bilo, ako bi nikakega Boga na svetu ne imeli!

Na sredi Hafedovega verta je stalo košato, krasno palmovo drevó. Pod tim drevesom je sedel Hafed drugi večer po tem, ko je grob nad svojo deco zakril. Sedež, na katerem je sedel, napravil je še njegov sin. Na palmovem listu, ki je pred njim ležal, bilo je nekoliko izbranih verzov, ki jih je njegova hči na-nj napisala. Pred njim se je prostirala krasna krajina, pokrita z zelenim sagom, tam pa tam posejana z ljudskimi prebivališči, dokler jih je koli oko seči zamoglo; in čez to velikrasno krajino jele so se tedaj ravno sence velikanskih górá razgrinjati. V vzhodu je ravno luna svojo mirojasno luč prižgala in zlato dneva se je polagoma v mileje srebro večera prelilo.

Ko je Hafed vse to vidil, ga žalost prešine, njegov jezik mermra; serce se mu je polnilo s sovražnimi mislimi do Boga. Že je terda noč krog in krog vladala, ko je Hafed s težkim sercem zaspal.

Ko se je, kakor je mislil, zbudil, bilo je to v novem kraju. Gora, krajina, koča — vse je bilo zginilo. Vse je bilo novo.

Vstane ter stermé gleda, kje da je; kar vidi neko stvar se bližati, ki se mu izperva zdí ko velika opica; ko pa bliže pride, vidi, da je stvar, nekoliko človeku podobna, pa vendar zlo spačena prikazen.

Bliže pridši se Hafed, ko ga od vsih strani ogleda, višja neka bitina zdí, in jame kričati: „O krasna, prekrasna stvar!“ „Sram, o sram te bodi!“ pravi Hafed; „je li prav, tujca, ki ga pervikrat vidiš, tako zasmehovati? Pusti svoje budalije, ter mi povej: kje da sem, in kako semkaj pridem.“ „Kako ste sem prišli, ne vem — ali vi ste tukaj v našem svetu, ki ga „svet naključja“ zovemo, ker se pri nas vse po golem naključji primerja.“ „Ah! Tako je to? To mora prijetno biti! To je ravno pravi svet za me. Oh! ko bi bil vedno tukaj živel, moja ljuba otroka bi ne bila umerla bila. Daj, kaži mi ta svet; zlo me mika viditi ga. Toda, ali res nimate tukaj ne Boga, ne kogà družega, da bi postave dajal ter vas vladal, kakor se njemu poljubi?“

„Jez ne vém, kaj mislite „z Bogom“ reči; mi nimamo nič tacega tukaj, nič ko naključje; vendar pojte z menoj, in boste sami spoznali, kako in kaj je pri nas.“

(Konec sledí.)

Kratkočasnice.

* Na spomlad pride nekega dné kmetovavec v hlev in hoče svojega konja vpreči, da bi šel z njim na polje. Al kljuse je ležalo raztegnjeno in je bilo mrtvo. — „Se vé da“ — pravi kmet — „se vé da tako je dobro konj biti: celo zimo družega nič ne delati, kakor žreti, na spomlad, ko se delo začinja, pa se stegniti!“ —

* Kmet (pri dohtarju). Tak sem pravdo zgubil?

Dohtar. Da, ljubi moj! Ni drugač; jez sem storil, kar sem mogel.

Kmet. Kaj mi je zdaj početi? — Pokažite mi barem pisma, gospod!

Dohtar. Ako Vam je s tem pomagano — tú so.

Kmet (pismo dolgo pregledavaje). Zakaj je pa vse tako na široko? Tú celó polovica papirja ni napisana?

Dohtar. Prijatelj! Tega Vi nerazumete, kako se v kancelii pisma pišejo.

Kmet. Hm! Kako se pisma pišejo res ne vem. Al gospod, dnara nimam, da bi Vas plačal, hočem tedaj odslužiti, kar sem Vam dolžen.

Dohtar. Tudi prav, če že drugač ni; — mi bote pa za to rež mojo izmlatili.

Kmet. Dobro tako, gospod. Z Bogom tedaj!

Kmet pride o pravem času mlatit, pa polaga snope tako na široko in tako rahlo po njih mlati, da polovica zernja v klasovih ostane. In ko gospodar delo ogledavat pride, in kmeta zavoljo nemarne mlatve graja, mu ta odgovori: „Gospod, ne zamerite mi, al Vi nerazumete, kaj se pravi pisma mlatiti.“

* Neka žena je na smertni postelji svojega moža prosila, naj po njeni smerti prijateljico njeno za ženo vzame. „O!“ — ji reče mož ihté — „Neža, le ti enkrat umri; vse drugo se bo že naredilo!“ Tonekov.

O zadevah slovenskega slovstva.

Veseliti mora domoljuba, ako vidi, da se število domačih pisateljev vedno množi; saj je tudi res potreba marljivo delati, po raznih potih v prid slovenščini. Al poštenost naj povsod veljá!

Pritožim se tedaj Vam, ljube „Novíce“ (očitati pa vam o tej reči celó nič ne morem), da sem mnogo nemških in slovenskih spisál v raznih knjigah in časnikih bral, ki so si tako podobni, bi skoraj rekel, kakor kaplja kaplji, in vendar se vidi, da nemški pisavec nič za slovenskega ne vé, in tudi slovenski mlaji pisavec nič za nemškega ne. Ako je mlaji pisavec o ravno tisti reči navdihnjen bil, je prav, sicer pa le pošteno „vsakemu svoje“! Zakaj bi se ne povedalo, da ta in ta hruška ni na našem vertu zrastle? Ipavec svoje rudeče češnje prodaja, ko Nemcu komaj češnja cvetè, Nemec se pa češinj ne sramuje kupovati in

Starozgodovinski pomenki.

Krakov in Šiška.

Razložil Davorin Terstenjak.

V Rigveda-tu ¹⁾, naj staršem indijskem slovstvenem spominku se omenja božanstvo Rudra, in Maruti, božanstva vetrov, se velijo njegovi sinovi ²⁾. Lassen ³⁾, Roth ⁴⁾, Weber ⁵⁾ naj izverstniši poznatelji staroindiškega basno- in starinoslovja imajo Rudra-ta za božanstvo bór, očeta vetrov, in izpeljujejo ime iz glagola rud, heulen, schallen, weinen, ruski: rydati, staročeski: ryd, singultus suspiriis viscerum pulsus. Dr. A. Weber ⁶⁾ piše od njega važne besede: „Die ungezügelte Wuth des Sturmes, sein Sausen und Brausen, sein Aufwühlen des Himmels und der Erde musste in den hohen Bergesthälern (v Kašmiru?), in welchen wir uns die arischen Inden in jener alten Zeit zu denken haben, auf diese einen gewaltigen, vernichtenden Eindruck machen, und es war also natürlich, dass sie mit der Idee des Sturmgottes alles Schreckliche und Grausige verbanden und ihn als den Herrn und Urheber jeglichen Unheils ansahen; unzählbar waren ja diese luftigen Heerschaaren, schwarz, nur durchleuchtet von den zuckenden Strahlen des Blitzes, Grauen und Entsetzen überall verbreitend“ itd. Zavoljo svoje izrovajoče lastnosti se je tedaj Rudra tudi velel Varâha = Verkombog, der glänzende Eber des Himmels po Lassenovi prestavi, dalje Kšajavîra = Ludomor, Menschentödter.

Velí še se Kapardin, der Flechtentragende, in ostro-umni dr. Roth ⁷⁾ pravi, da Kapardin poznamlja: „die im Knäal gebalten dunklen Wolken“.

V poznejših indijskih spisih, kakor v Mahabharata-tu je Rudra postalo priime Shiva-tovo, kateri se velí tudi Girisha, Herr der Berge, Parvat, der Felsenspitzen-Beherrscher, der Berggeborene od glagola par, vorrücken, zato parvatas, parvan, Vorsprung, Hervorragung, slovenski: pernica = podgorje, pernos, pernavslj = podgoršek. V severno-slovenski mitologiji se vjema z imenom Parvat, Parvati, ime Pereslav, Pereslava, po metatezi Preslav ⁸⁾. Pere ⁹⁾ je samo ruskemu jeziku lastna prostesis — primeri: grad, gród in gorod.

Velí se tudi Kâlangara, Felsenbewohner, od kâla, Fels, slovenski kal, litvanski kalnas, in temu priimenu odgovarja slov. Karant, Karat ¹⁰⁾.

Da se je njegova lastnost — vihrenje in rovanje bore — očevidno izrazovala, so Shiva-Rudra-ta obrazovali z obilimi, divje-visečimi lasmi, in dobil je po tem novo priime: Dhurdžati, eine grosse Last von Haaren tragend, dalje Gatâdhara, Träger des Haarzopfes ¹¹⁾.

Sanskritska beseda kapardin se najde v slovenski: koperda, koperded = baba ali ded s koštrovimi lasmi, dalje v ruski: čuprina, čuprun, litvanski: čuprina, Schopf, vordere Kopfhare, latinski: ca-

¹⁾ Rigvêda II., 64, 2. 85, 1. 114, 6.

²⁾ V pesmi: „O Igorovem polku“ se vetri velijo vnuki Stribožij, Striboga = Štirboga, kar je tudi priime Šiva-ta. Šiva ima tudi priime Sarvavâra = Vsevolod, Vsevlad znano ime v pesmi „O Igorovem polku“.

³⁾ Lassen „Indische Alterthumskunde“ I., 763.

⁴⁾ Roth „Zur Geschichte der Religionen“ v. E. Zellerovih: „Theologische Jahrbücher“ 1846. V., stran 360.

⁵⁾ Dr. A. Weber „Indische Studien“ II. B. I. Heft str. 19.

⁶⁾ Ravno tû str. 20.

⁷⁾ Roth na omenjenem mestu.

⁸⁾ Imena Pereslav, Preslav so zgodovini starih Slovanov dobro znane. Nahajajo se na kmetih in mestih, glej Šafaříkove „Slovansk. Starožitnosti“ na dotičnih mestih.

⁹⁾ Zato perestol = prestol, der Thron, po pravem „ein hervorragender Thronessel“.

¹⁰⁾ Karat, znano ime koroškega vojvoda. Iz Karant je Karantsko, a = o, Karantsko, ts = š, koronsko, ali pa pa Karat = Karatsko — koroško, felsiges Land.

¹¹⁾ Glej: Lassen „Indische Alterthumskunde“ I. 782, kjer Lassen pravi, da je Šiva to priime dobil zavoljo svojega spokornega življenja, kar pa je krivo tolmačenje poznejših indijskih basnoslovcev, kateri so prvi pomen pozabili.

pronač. Šiva-ta z lasnimi kitami (Haarflechten) še sicer nisem našel na rimsko-slovenskih kamnih ali Šivo trikrat in sicer na kamnu, kateri je vzdán v severno stran turnske stene v Žavcu ¹⁾ blizu Cela, dalje v Ptui ²⁾ in na rogaškem kamnu ³⁾, na katerem je Šiva viditi, kako otroka razseka. (Konec sledí.)

Za poduk in kratek čas.

Hafedove sanje ali narobe svet.

(Konec.)

Ko se tedaj upotita in koračita po novem svetu naprej, jame Hafed opazovati, da je vse nekako čudno in da ni ena reč drugi podobna. Nekaj trave je bilo zelene, nekaj suhe, nekaj rudeče, nekaj bele, nekaj je je rastlo, da so bile korenine gori obrnjene; vse verste so bile križem zmešane; in v obče je bilo to kaj mučno gledati.

Stopita v saden vert; tû je bilo naključje še le prav domá. Na krasni jablani ni vidil Hafed nikakega sadja, le debele kumare. Šibko breskino drevó so buče, ki so na njem rastle, skoro polomile. Vodnik je pravil Hafedu, da ni nikake gotovosti pri teh drevesih; in nikdar nikdo ne vé, kakošno sadje bode na njih sozorelo. Drevó, ki je letos kumare rodilo, zna drugo leto krompir zoriti.

Kmaló srečata nekega človeka „naključja“. Kar se je Hafedu na njem čudno zdelo, bilo je to, da je imel eno nogo daljšo od druge; na eni ni bilo kolena, na drugi gležna ne; ušesa je imel na ramah, in krog glave je gostotkano, černo obvezo nosil. Z rokami krog sebe tavaje je počasi naprej lezel, in Hafed ga pri tej priložnosti vpraša, kedaj da je ob svoje oči prišel. „Jez še nikdar vidil nisem“ — zaverne človek — „zakaj, ko sem bil rojen, se je primerilo, da ste se punčici mojih oces namesto na vzunaj na vznotraj zboknile; kolikorkrat pa na to znotrajno stran, ki je pri meni na vzunaj obrnjena, svetloba pritise, tedaj me vselej neznano zaskli, in zategavoljo obvezo nosim“.

Oberneta se drugam in prideta na dvorišče, kjer nekaj živali „naključja“ zagledata. Ena ima le tri noge; druga glavo na zadnjem koncu telesa; ta je z volno pokrita, da v neznani vročini komaj diha; druga sopet je na pol konja in na pol vola. Za neko kravo je namesto teleta mlad veljblodek skakljaj ter jo mater menil. Vidila sta tukaj mlade slone z ovčjim kosmovjem; konje z levovimi parklji, in gosí, ki so s konjskimi kopiti po dvorišču pokotale. Vse to je bilo stvaritev naključja.

Ravnajočima se na odhod pride ravno neki gospodar naproti, ter jima začne hvaliti in razkazovati svoje zaklade. „Vendar pa ne mislite“ — reče slednjič k Hafedu — „da sem presrečen mož, imaje toliko in tako popolnoma živali. Ah! celó tukaj, na tem srečnem in popolnoma svetu je sitnosti in težav dovolj. Ona lepa krava le večidel namesto mleka mlačno vodo molze; in njeno tele, ubogo revšče, že mora prvi teden poginiti. Nekaj jih ima na videz dobre oči, al vsled nekake notrajne hibe so docela slepe. Nekaj jih ne more na svitem živeti, in le malo jih je, da kaj slišijo. Le od dveh ne morem reči, da bi isto pičo jéle, in prava težava je, oskerbljevati jih.“

Ko se tako pomenkvajo, jih na hip polnočna tmina obdâ. Sonce je zginilo, in Hafed za nekaj časa še svojega vodnika ni mogel viditi. „Kaj je to?“ vpraša. „O! nič posebnega“ — odgovorí vodnik. „Sonce je ravno zašlo. Tukaj nima rednega časa za sijati, izide in zaide, kakor se ravno nameri. Včasih se poslovi na mesce, včasih na tedne, včasih tudi le za malo trenutkov, kakor se ravno nameri.“

¹⁾ Posnema te podobe je v moji zbirki. Ime Žavc je najberže od žalo, Ufer, žale (žavc), Uferort, ker je tik Žavca tekla Savina. Izpeljava o Sachsen — Sasov je basen, kakor Friesach od Friesen.

²⁾ Posnema je v moji zbirki.

³⁾ Kamen je zdaj v Gradcu v Johaneu; glej podobo pri Muharji „Gesch. der Steierm.“ Tafel X. fig. XX. 2. Pis.

Lahko da ga več mescov ne bode nazaj, zna pa tudi biti, da se skoro verne. Ko je vodnik tako govoril, kar se sonce na hip na neizrečeno veselje vsih iznova prikaže. Svitloba je tako nanagloma nastopila, da je Hafed izperva mislil, da ga je blisk zadel, in zares je svojo roko na oči položil, da bi vidil, ali so še cele. Dolgo časa je deržal roke na očeh, da se je bliskove svetlobe polagoma sopet navadil. Tak blesk pa je sonce obdajal, kakoršnega prej nikdar ni vidil; in pèklo je, da ni bilo za sterpeti. Pod milim nebom je bilo ravno ko v pèci. „Ah!“ — zdihe lastnik živali — to nas zna pogubiti. Oni ubogi vol le z volno bo zdaj zdaj poginil! Nesreča, nesreča za nas! Sonce se je povernilo, toda veliko bližej zemlje ko prej. Upajmo vendar, da bode sopet skoro zašlo, in vernivši se, dalje znabiti od zemlje, ko sedaj.“

Sonce pa je vedno huje pripekalo, tako da so morali v hišo stopiti, ubraniti se njegovih perečih žarkov. Al kakošno borno mestice je bilo to! Hafed se ni mogel zderžati je primerjati svoji lastni lepi koči. V tem je bilo na mizo napravljeno. Povabijo ga, da naj z njimi zajame. Ko se pa k mizi usedejo, zapazi, da ima slednji od njih drugo jéd pred seboj, in da le dva nista mogla iz iste sklede jesti. In povedó mu, da je to pri njih večidel tako, da, kar je enemu tečno, drugemu je strup; kar se temu prilega, onemu se gabi. — Groza Hafeda spreletí, da ostane izza mize. Spomni se sveta, v katerem je dosedaj živel, in vsega, kar se je zgodilo. On si je želel živeti na svetu, kjer bi Boga ne bilo; kjer bi zgolj naključje vladalo. Sedaj je bil tù, in tù mu je bilo živeti. Verže se na posteljo in si v pamet pokliče minuloost in lepi svet, na katerem je nekdaž živel; svojo nehvaležnost, svoje godernjanje zoper modrost in milost Božjo. Ko dete se izjoka. Hotel je moliti, in zares že molitvico pričel; kar se spomni, da tukaj ni nikakega Boga, da ni ničesar razun naključja. Jokal je tako dolgo, da je vès vtrujen in potert zaspal.

Ko se je Hafed sopet zbudil, je sedel pod palmovim drevesom na svojem vlastnem vertu. Jutro je bilo. Veličansko sonce je ravno v celi svoji krasoti izhajalo; polja so bile vse zelene, in z roso ko z diamanti potresene; drevesa so se kviško dvigale z divnim cvetjem posejane; bodre serne so v svoji radosti po ravnini skakljale, in pevci v germovji in po drevesih, ki bi se bili v perji in ljubkosti lahko z rajskimi skušali, so ravno svojo jutranjo pesem peli.

Hafed je vstal, spomnil se strašnih sanj, in se radosti izjokal. Je li bil sopet na svetu, kjer ne vlada naključje? Ozerl se je kviško ter obernil svoje oči k Bogu nebes in zemlje, k Bogu zakonov in reda. Poslavlil ga je, in spoznal, da so njegove pota, nam nezapopadljive, polne modrosti. On je nov človek postal. Še so sicer solze lile za njegovimi ljubljenci v grobu; al živel je odslej kot dobrotnik svojim ljudém. Poklical si je mlado in vredno dvojico iz daljne žlahte, da bi z njim ljubo kočó polnila. In njegovo prebivališče je sopet potnika vabilo v prijetno senco; mir in zadovoljnost sta se vernila in ostala mu vedno ljuba gosta.

Kratkočasno berilo.

(Navada pijančevanja je železna srajca). Ni davnej, kar se je neka bratovšina treznosti snidila v Invernesu v Škocii. Mnogo se je govorilo in pomenkovalo v tem zboru, kar stopi nekdo izmed te bratovšine na oder in začne govoriti. Vse je omolknilo in poslušalo, kaj bo rekel. „Dragi moji! — je začel govor svoj — „pred 3 mesci sem obljubo treznosti storil in se zapisal v bratovšino vašo.“ („Pravo, pravo!“ je donelo od vsih strani). „En mesec potem sem že en cekin imel v žepu; nikoli še, kar pomnim, ni bilo cekina v mojem premoženju.“ (Še bolj mu pričujoči naznanujejo svoje dopadajenje nad tem). „Ko je drugi mesec pretekkel, sem imel že celo suknjo na sebi; vse žive dni ne vem, da bi jo bil imel poprej.“ („O, lepo,

lepo, pravo tako!“ so vpili brez konca in kraja vsi zbrani). „Štirinajst dni po tem, dragi moji, pa sem si kupil mertvaško trugo.“ (Poslušavci, popred tako veseli, ostermé pri teh besedah). „Omolknili ste, dragi bratje! in vém, da vsak izmed vas zdaj misli: čmu sem si kupil mertvaško trugo? Kupil sem si jo, bratje moji, ker sem bil popolnoma prepričan, da je bom potreboval, ako svoji obljubi le še 14 dni zvest ostanem.“ *

(Kako se pravlica od „hude babe“ na Krajskem pripoduje). Narodna serbska pravlica od „hude babe“, ki so jo „Novíce“ v 91. listu priobčile, je tudi med Slovenci znana, toda v nekoliko drugačni obleki. Ona se, kakor sem jo jaz iz ust nekega priprostega rojaka slišal, takole glasi:

„Neki mož gré s svojo ženo, ki je neizrekljivo termasta bila, čez travnik, ki je bil ravno pokošen. Mož jame na cente kosce hvaliti, da jim je kosa dobro rezala in da so kaj lepo travnik pokosili. Žena mu v besedo seže in mu vèn in vèn ugovarja, da travnik ni pokošen, temuč ostrižen, verh tega ga še začne gerdo vjedati, in celó bedakom prištevati, da ima tako malo možganov, da celó majhne stvari ne more presoditi, namreč, da travnik ni pokošen temuč ostrižen. Mož si na vso moč prizadeva, ženo previriti, da je travnik pokošen; ali vse je bilo zastonj. Poslednjič moža togota zgrabi in ženo zavolj njenega strupenega jezika v veliko vodo, ki se je skozi travnik vervila, treši. Mož zdaj svojega hudega križa prost, se komaj nekoliko glavo ohladi ter domú prisope. Precej pa začne reveža vest pèci, kaj da je storil, in sklène napčno djanje saj toliko, kolikor je še mogoče, popraviti. On gré tedaj svoje žene iskat, da bi jo dal pošteno pokopati. Išče je in išče toliko časa, da je tje dospel, kjer je voda izvirala. In tù se mu scurkoma solze čez lica vderejo. Ljudjé vidivši ga, kako je vès zamišljen po vodi se oziral, ga pobarajo: „zakaj žalujete in jokate?“ On jim pično vse razloži. Ljudjé ga osupnjeno gledajo, in nekdo mu reče: „Smilite se nam, — pa brez zamere, ali se vam niso nekoliko možgani pregreli, saj vendar voda stvari, ki se vanjo veržejo, seboj doli vleče, vi pa greste svoje ženo gori k izviru iskat?“ „Bog bodi milostljiv meni in moji ženi! Naj vam povem, da sem vès čas v hudi šoli bil pri svoji ženi, in da sem se neprenehoma prepričoval, da je ona navado imela po svoji termi vsako stvar napčno speljevati; kako bi tedaj jaz, revni siromak, mogel misliti, da bo ona v smerti drugač delala, kakor je v življenji vajena bila?“

Križnogorski.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Svetinj poleg Lutomera. Hvala Bogu! imeli smo precej dobro letino; toča nam je prizanesla. Vino so celó želari po 100 fl. prodali; dobiti se le še samo zamore pri gospodah. Tožilo se je silno o barantíi domačega vina zbog opore otvorjene meje ogerske, ali letošoji pičli vlnski pridelki so vendar očitno pokazali, kje da tiči krivda — da bi le naši vinorejci roko na persi položili in rekli: mea culpa — mea maxima culpa! in raje bolje na svoje gnojiša gledali; gotovo bi stermeli nad uspehom. Meja je bila že leta 1852 odperta, in naši vinorejci so hitro svoje vino procej drago pospešili. Leta 1853 so ga več pridelali, in ker je vino manj okusno bilo, cena pa nezmerna, so vinokupci prisiljeni bili čez mejo mahati. Občno znano pa je, da se je lansko leto grojzdje ali pozobalo ali k večem po putah prodalo; ni tedaj kazalo vinokupcom na daljno pot se podajati.

Iz Celja. Nastopila je ojstra zima, kakoršne tako zgodaj ne pomnimo tukaj; gore in doline ležijo pod debelo snežno odejo, in mraz je že dosegel 18to stopnjico Romirovega gorkomera. Ob tem je dragina vsih potrebnih stvari vedno huja, pomanjkanje dnarja pa večje in večje. To uzrokuje menda, da so se v našem mesticu reči prigodile, o kterih smo do zdaj le brali o časopisih, da se drugej